

محاسبات و استانداردهای متحدالشکل بین‌المللی سرمایه بانک‌ها

بال - سویس - ژولای ۱۹۸۸

ترجمه و تألیف:

منوچهر منوچهری

عضوانجمن حسابداران خبره و مدیریت ایران و عضو هیأت علمی دانشگاه

حالی است که در بسیاری از کشورها برای دستیابی به نسبت مطلوب کفایت سرمایه از راه‌حل‌هایی مانند تأمین سرمایه بانک‌ها از طریق انتشار اوراق بهادار سرمایه و بدهی مانند سهام و اوراق قرضه (مشارکت)، کاهش دارایی‌های مخاطره‌آمیز و سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های کم‌ریسک‌تر، کنترل ریسک اعتبارات اعطایی به بخش‌های مختلف، فروش دارایی‌های با ریسک صددرد و نهایتاً اعمال نظارت قوی‌تر بر عملکرد سیستم بانکی استفاده می‌شود.

اقلام تشکیل دهنده نسبت کفایت سرمایه عبارتند از: (۱) سرمایه (۲) دارایی‌های ریسک‌پذیر (۳) اقلام ذیل ترازنامه (حساب‌های انتظامی) ریسک‌پذیر. سرمایه، خود به دو درجه تقسیم می‌شود: سرمایه درجه ۱ و سرمایه درجه ۲.

سرمایه درجه ۱

سرمایه درجه ۱ خود به دو گروه تقسیم می‌شود: الف) سرمایه قانونی، (LEGAL CAPITAL) یا سهام تمام پرداخت شده (PAID - UP SHARE CAPITAL) و ب) اندوخته‌های افشا شده (ارایه شده) (DISCLOSED RESERVES) به استثنای اندوخته‌های مخفی.

الف) سرمایه قانونی: سرمایه قانونی شامل سهام عادی تمام پرداخت شده بانک‌ها و هم چنین، سهام ممتاز غیر انباشته (PERPETUAL NON-CUMULATIVE

نسبت کفایت سرمایه یکی از شاخص‌های ارزیابی عملکرد بانک‌هاست که از سوی کمیته مقررات بین‌المللی بانک تسویه‌های بین‌المللی برای ارزشیابی مدیریت ریسک بانک‌های کشورهای عضو سازمان همکاری و توسعه اقتصادی تعیین شده است.

براساس تعریف مندرج در استاندارد بین‌المللی کمیته بال، نسبت کفایت سرمایه عبارتست از سرمایه بانک، تقسیم بر دارایی‌های ریسک‌پذیر به‌علاوه حساب‌های انتظامی ریسک‌پذیر. شایان ذکر است که حداقل این نسبت ۹ درصد است و هر چه این نسبت بیش از عدد ۹ باشد، نشاندهنده قدرت مالی و ثبات آن بانک و عدم خطرپذیری دارایی‌های آن است.

به نظر می‌رسد که یکی از اهداف تجدید ارزیابی دارایی‌های بانک‌ها در سال ۱۳۷۱ در ایران، مبنی بر توصیه کمیته مذکور به بانک‌های مرکزی کشورهای در حال توسعه به خاطر بهبود نسبی کفایت سرمایه بوده است، زیرا تا آن تاریخ این نسبت حتی در بهترین بانک‌های ایرانی به زحمت به عدد ۲ می‌رسید. لذا با این عمل، هم ارزش دارایی‌های بانک‌ها به ارزش روز (قیمت‌های جاری) نزدیکتر شد و هم اینکه به وسیله ایجاد اندوخته تجدید ارزیابی دارایی‌ها، نسبت کفایت سرمایه نیز بهبود یافت.

با توجه به ملی شدن بانک‌ها در ایران و به عبارتی، عدم رقابت طبیعی بین بانک‌ها، این نسبت در ایران در سطح پایینی قرار دارد و این در

این گزارش، حاصل کار چندین ساله کمیته‌ای است موسوم به کمیته بال به منظور تدوین مقررات نظارتی یکپارچه بین‌المللی حاکم بر کفایت سرمایه بانک‌های بین‌المللی. این کمیته، متشکل از نمایندگان بانک‌های مرکزی و مقامات نظارتی کشورهای گروه ۱۰ است که شامل ۱۲ کشور (بلژیک، کانادا، فرانسه، آلمان، ایتالیا، ژاپن، هلند، سوئد، سویس، انگلستان، آمریکا و لوکزامبورگ) می‌باشند، ولی به کشورهای گروه ۱۰ شهرت دارند. هدف این کمیته تدوین محاسبات و استانداردهای یکپارچه بین‌المللی سرمایه بانک‌هاست و محل تشکیل جلسات آن در بانک تسویه‌های بین‌المللی واقع در بال سویس می‌باشد. پیشنهادهای اولیه این کمیته در دسامبر ۱۹۸۷ جهت اخذ نظریات مشورتی برای کلیه اعضای گروه ۱۰ و هم چنین، مقامات بانکی در سراسر جهان ارسال شد و نتیجه این مشورت‌ها به تغییر برخی مقررات اولیه انجامید و گزارش حاضر، حاصل نهایی نظریات این کمیته است که مورد توافق کلیه اعضای گروه ۱۰ می‌باشد. این نظریات شامل چهارچوب محاسبات کفایت سرمایه و هم چنین، حداقل استانداردهایی است که بایستی توسط مقامات نظارتی کشورهای عضو در مد نظر قرار گیرد. شایان ذکر است که چهارچوب و حداقل استاندارد کفایت سرمایه، هم چنین، به امضای روسای بانک‌های مرکزی کشورهای گروه ۱۰ رسیده است.

توضیح: برای مطالعه بیشتر در مورد عناصر تشکیل دهنده سرمایه درجه ۱، لطفاً به فصل سوم کتاب حسابداری میانه - ۲ ترجمه و تألیف منوچهر منوچهری مراجعه شود.

عناصر سرمایه درجه ۲ از پنج گروه زیر تشکیل می‌شوند:

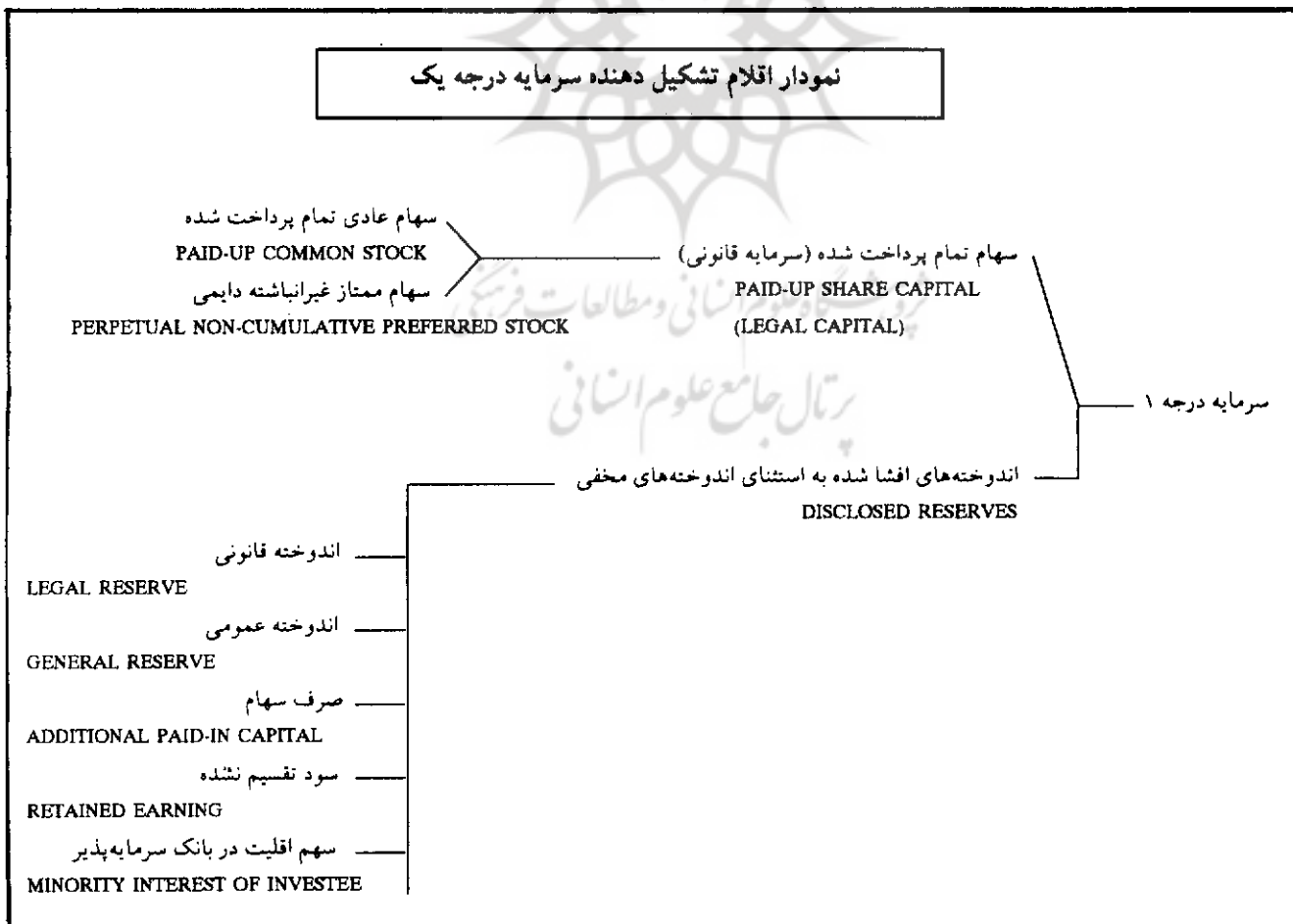
- الف) اندوخته‌های مخفی (UNDISCLOSED RESERVES)
- ب) اندوخته تجدید ارزیابی دارایی‌ها (ASSET REVALUATION RESERVES)
- پ) ذخایر عمومی و ذخایر زیان و ام‌ها (GENERAL PROVISIONS/GENERAL LOAN LOSS RESERVES)
- ت) ابزارهای سرمایه‌ای دو منظوره (بدهی و سرمایه‌ای) (HYBRID (DEBT/EQUITY) CAPITAL INSTRUMENTS)
- ث) بدهی‌های مشروط (تبعی) بلندمدت (SUBORDINATED TERM DEBTS)

افشا شده شامل اندوخته قانونی (LEGAL RESERVE)، اندوخته عمومی (GENERAL RESERVE)، صرف سهام (ADDITIONAL PAID - IN CAPITAL)، سود (زیان) انباشته (RETAINED EARNINGS) و سهم اقلیت در بانک سرمایه‌پذیر (INTEREST OF INVESTEE MINORITY) در صورت‌های مالی تلفیقی می‌باشد و اندوخته‌های مخفی (HIDDEN RESERVES) و اندوخته‌های تجدید ارزیابی دارایی‌ها (ASSET REVALUATION RESERVES) و سهام ممتاز انباشته (CUMULATIV PREFERRED STOCKS) جزو سرمایه درجه ۱ محسوب نمی‌شوند.

● **گرچه ابزارهای سرمایه‌ای متضمن پرداخت می‌باشند و بهره آن‌ها نیز معمولاً کاهش نمی‌یابد، ولی گاهی اوقات به علت زیان‌های وارده به بانک، پرداخت سود یا بهره ابزارهای سرمایه‌ای به سال‌های بعد منتقل می‌شود.**

● **نسبت کفایت سرمایه نشان‌دهنده قدرت مالی وثبات و عدم خطر پذیری دارایی‌های بانک‌ها می‌باشد.**

(PREFERRED STOCKS) می‌باشد. منظور از سهام عادی تمام پرداخت شده، سهامی است که دارای حق رأی می‌باشند و مبلغ اسمی آنها نیز تماماً پرداخت شده است. خاصیت سهام ممتاز غیرانباشته دائمی این است که این سهام در سود و زیان بانک‌ها مشارکت دارند، و ویژگی دیگر آن این است که چنانچه بانک دارای سود باشد، ابتدا سود سهامداران ممتاز غیرانباشته پرداخت می‌شود و سپس، سود سهامداران عادی. ولی چنانچه بانک زیان داشته باشد، به سهامداران ممتاز غیرانباشته سودی تعلق نمی‌گیرد، در صورتی که به سهام ممتاز انباشته - چه بانک سود داشته باشد چه زیان - سود مربوط تعلق می‌گیرد و انباشته می‌شود. بنابراین، سهام ممتاز انباشته جزو سرمایه درجه ۱ محسوب نمی‌شود. ب) اندوخته‌های افشا شده: اندوخته‌های

قبل از تشریح عناصر تشکیل دهنده سرمایه درجه ۲، لازم است در مورد اقلام قابل کسر از سرمایه درجه ۱ و کل سرمایه توضیح داده شود:

۱- مبلغ سرفقلی (GOOD WILL) بانکها بایستی در محاسبه نسبت کفایت سرمایه از مجموع سرمایه درجه ۱ کسر شود.

۲- سرمایه‌گذاری‌ها در بانک‌های غیر تلفیقی و شرکت‌های مالی فرعی بایستی از مجموع سرمایه درجه ۱ و ۲ کسر شود، زیرا فرض بر این است که چهارچوب مقررات کمیته بال در مورد گروه بانک‌های تلفیقی قابل اعمال می‌باشد.

۳- سرمایه‌گذاری‌ها در سرمایه سایر بانک‌ها و موسسات مالی، پنا به تشخیص مقامات هر کشور، از مجموع سرمایه قابل کسر می‌باشد.

حالا، به بررسی و تشریح اجزای تشکیل دهنده سرمایه درجه ۲ پرداخته می‌شود:

الف) اندوخته‌های مخفی: اندوخته‌های مخفی به عنوان یکی از اجزای مکمل سرمایه درجه ۱، به شرطی که مورد قبول مقامات نظارتی و بانک‌ها باشد، می‌تواند جزو سرمایه درجه ۲ تلقی شود. اندوخته‌های مخفی، علیرغم این که در ترازنامه‌های بانک‌ها منعکس نمی‌شوند، اما کیفیت و ویژگی آنها در حد اندوخته‌های افشا شده می‌باشد، به طوری که می‌باید در هر زمان برای پوشش زیان‌های احتمالی آینده در دسترس باشند. این تعریف، شامل اندوخته‌های مخفی ناشی از نگهداری اوراق بهادار به نرخ پایین‌تر از نرخ بازار نمی‌شود.

ب) اندوخته‌های تجدید ارزیابی دارایی‌ها: این اندوخته، به دو بخش تقسیم می‌شود: اول اینکه، در بعضی از کشورها به موجب قوانین بانکی و مالی، بانک‌ها و سایر موسسات بازرگانی مجازند با توجه به رشد قیمت‌ها در بازار، دارایی‌های ثابت از جمله ساختمان‌ها و مستغلات خود را تجدید ارزیابی کنند. اندوخته ناشی از این تجدید ارزیابی به عنوان یکی از اجزای سرمایه درجه ۲ در ترازنامه آن‌ها منعکس می‌شود. دوم اینکه، برخی از بانک‌ها اندوخته مخفی ناشی از تجدید ارزیابی نگهداری اوراق بهادار سرمایه‌ای بلندمدت را هم به عنوان یکی از اجزای سرمایه درجه ۲ تلقی می‌کنند، منتها با فرض این که یک تخفیف ۵۵ درصدی نسبت به این اندوخته در نظر گرفته می‌شود تا پوشش احتمال نوسانات قیمت و مالیات مربوطه را در بر بگیرد. به مفهوم دیگر، میزان قابل محاسبه

اندوخته مخفی ناشی از تجدید ارزیابی نگهداری اوراق بهادار سرمایه‌ای بلندمدت عبارتست از ۴۵ درصد ما به التفاوت قیمت بازار سهام و قیمت تمام شده آن‌ها.

پ) ذخایر عمومی و ذخایر زیان و ام‌ها: این ذخایر که به منظور جبران کاهش احتمالی دارایی‌ها و زیان ناشی از وام‌ها کنار گذاشته می‌شود، می‌تواند به عنوان یکی از اجزای سرمایه درجه ۲ محسوب شود، به شرطی که حداکثر جمع این ذخایر از ۱/۲۵ درصد دارایی‌های مربوطه یا در مواقع بخصوص و موقت، حداکثر تا ۲ درصد دارایی‌ها قابل قبول باشد. ضمناً ذخایر مربوط به دارایی‌های خاص و برخی بدهی‌های شناخته شده بایستی مشمول این ذخیره‌ها باشند.

ت) ابزارهای تأمین سرمایه دو منظوره (بدهی و سرمایه‌ای): ابزار تأمین مالی سرمایه‌ای، ابزاری است که دارنده آن جزو سهامداران بانک قرار می‌گیرد و به چنین ابزاری EQUITY SECURITIES یا اوراق بهادار سرمایه‌ای گفته می‌شود.

● یکی از اهداف تجدید ارزیابی دارایی‌های بانک‌های ایرانی در سال ۱۳۷۱، توصیه کمیته بال برای بهبود نسبی نسبت کفایت سرمایه بوده است.

می‌شود. ابزار تأمین مالی بدهی ابزاری است که دارنده آن صرفاً جزو بستانکاران بانک قلمداد می‌شود. به چنین ابزاری DEBT SECURITIES یا اوراق بهادار بدهی گفته می‌شود. ضمناً ابزار سرمایه‌ای دو منظوره یا HYBRID CAPITAL INSTRUMENTS ابزاری است که ضمن دارا بودن خواص و ویژگی‌های اوراق بهادار سرمایه‌ای، ویژگی‌های اوراق بهادار بدهی را هم دارد، البته مشخصات آن‌ها ممکن است در هر کشور با کشور دیگر متفاوت باشد.

به هر صورت، این اوراق بهادار بایستی دارای شرایط و مشخصات زیر باشند:

- بدون تضمین بوده، جزو اوراق بهادار مشروط و تبعی بوده و وجه آن‌ها تماماً پرداخت شده باشد.

- صرفاً با اختیار صادرکننده اوراق بهادار یا با رضایت قبلی مقامات نظارتی بانک قابل بازخرید باشند. به عبارت دیگر، CALLABLE REDEEMABLE باشد نه

- بدون آنکه در فعالیت‌های تجاری بانک

توقفی به وجود آید، در زیان‌های حاصله سهم باشند (برخلاف اوراق بهادار بدهی مشروط).

- اگر چه ابزارهای سرمایه‌ای متضمن پرداخت بهره می‌باشند و بهره آن‌ها نیز معمولاً کاهش نمی‌یابد (برخلاف سود متعلق به سهامداران معمولی که ممکن است در طول سال مالی بنا به ضرورت پرداخت شود یا پرداخت نشود) ولی گاهی اوقات اتفاق می‌افتد که به علت زیان‌های وارده به بانک، پرداخت سود بهره ابزارهای سرمایه‌ای به سال‌های بعد منتقل می‌شود (مانند سهام ممتاز انباشته). از جمله ابزارهای سرمایه‌ای دو منظوره که در کشورهای مختلف گروه ۱۰ جریان دارند، عبارتند از:

- آمریکا:
- سهام ممتاز انباشته (CUMULATIVE PREFERRED STOCKS)
 - سهام ممتاز قابل بازخرید با اختیار صادرکننده (بانک) (CALLABLE PREFERRED STOCKS)
 - اوراق قرضه قابل باز خرید با اختیار صادرکننده (CALLABLE BONDS)
 - سهام ممتاز قابل تبدیل (CONVERTIBLE PREFERRED STOCKS)
 - اوراق قرضه قابل تبدیل (CONVERTIBLE BONDS)

کانادا:

- سهام ممتاز بلندمدت (LONG-TERM PREFERRED SHARES)
- فرانسه:
- اوراق مشارکت (TITRES PARTICIPATIFS)
- اوراق بدهی تبعی نامحدود (TITRES SUBORDONNES A DUREE INDETERMINEE)

آلمان:

- اوراق مشارکت (GENUSSSCHEINE)
- انگلستان:
- اوراق بدهی تبعی دائمی (PERPETUAL SUBORDINATED DEBT)
- سهام ممتاز دائمی (PERPETUAL PREFERENCE SHARES)

ث) بدهی‌های مشروط (تبعی) بلندمدت: این نوع بدهی‌ها شامل ابزارهای سرمایه‌ای تضمین نشده با حداقل سرسید ثابت پنج سال و همچنین، سهام ممتاز قابل بازخرید با اختیار سهامدار با عمر محدود می‌باشند. برخلاف ابزارهای مندرج در بند "ت" این ابزارها در زیان

وام‌ها که ناشی از کاهش ارزش دارایی‌ها و همچنین، زیان‌های مخفی و ناشناخته می‌باشد، در ترازنامه وجود داشته باشد، این ذخایر حداکثر تا ۱/۲۵ درصد دارایی‌ها بوده و در موارد خاص و به طور موقت می‌تواند تا ۲ درصد دارایی‌های مذکور باشد.

ت) ۵۵ درصد تخفیف نسبت اندوخته تجدید ارزیابی دارایی‌ها در نظر گرفته می‌شود. به عبارت دیگر، فقط ۴۵ درصد اندوخته تجدید ارزیابی دارایی‌ها می‌تواند به عنوان سرمایه درجه ۲ تلقی شود.

تشکیل دهنده سرمایه درجه ۲، لطفاً به فصل دوم و سوم کتاب حسابداری میانه - ۲ ترجمه و تألیف منوچهر منوچهری مراجعه شود.

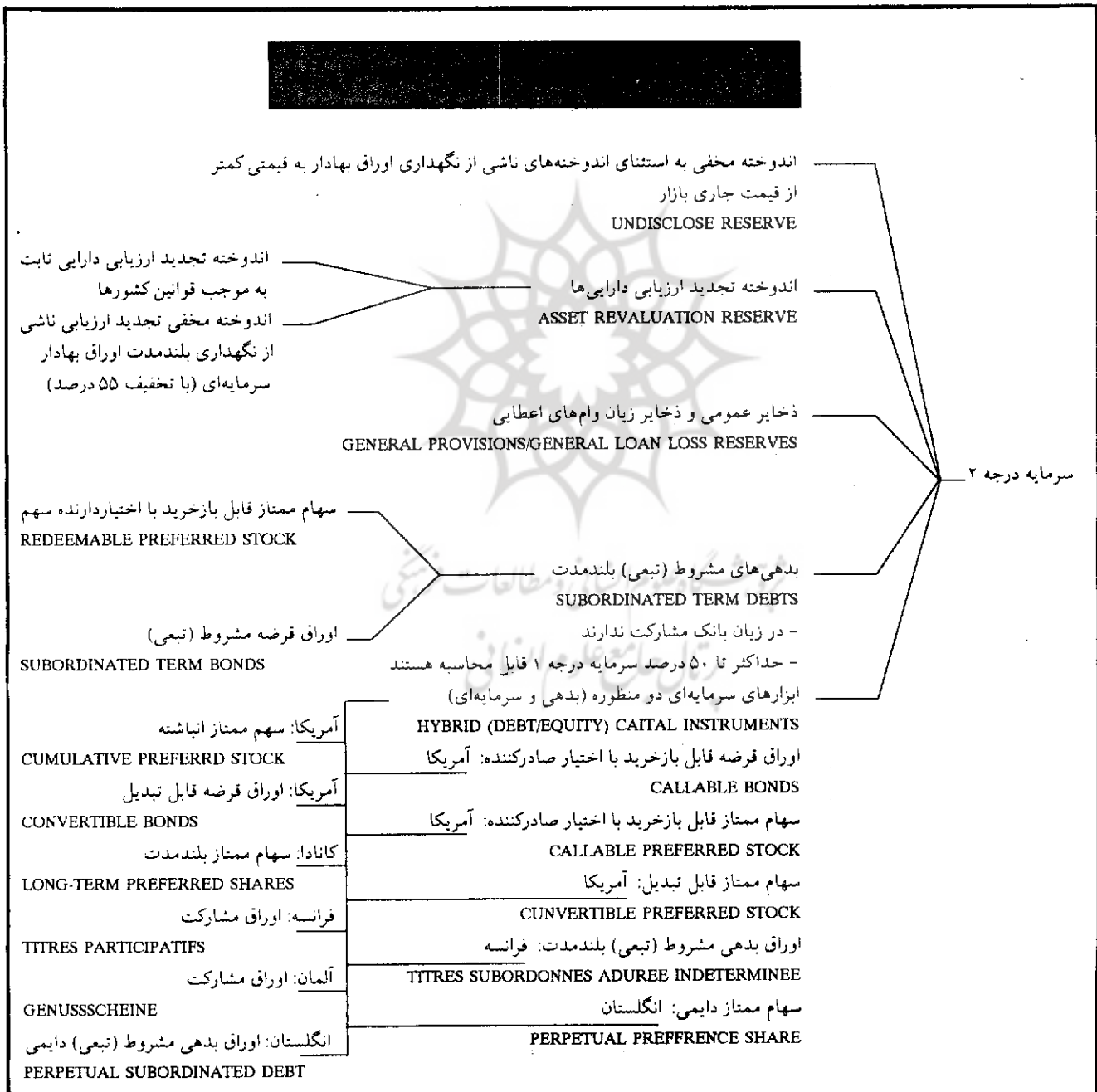
محدودیت‌های سرمایه درجه ۲:

الف) جمع سرمایه درجه ۲ حداکثر می‌تواند تا میزان ۱۰۰ درصد سرمایه درجه ۱ باشد و نبایستی از آن تجاوز کند.

ب) جمع‌بدهی‌های مشروط (تبعی) نبایستی حداکثر از ۵۰ درصد اجزای سرمایه درجه ۱ بیشتر باشد.

پ) چنانچه ذخایر عمومی یا ذخایر زیان

بانک سهم نمی‌باشند و به همین دلیل، مجموع این گونه ابزارهای قابل احتساب در سرمایه درجه ۲، حداکثر تا ۵۰ درصد سرمایه درجه ۱ می‌باشد. از جمله این ابزارها همانطور که در سطور قبلی ذکر شد، می‌توان سهام ممتاز قابل بازخرید با اختیار سهامداری REDEEMABLE PREFERRED STOCKS و اوراق قرضه قابل بازخرید با اختیار دارنده یا REDEEMABLE BONDS و اوراق قرضه مشروط (تبعی) یا SUBORDINATED BONDS را نام برد. توضیح: برای مطالعه بیشتر در مورد اجزای

دارایی‌های ریسک‌پذیر

یکی از دیگر اقسام تشکیل دهنده نسبت کفایت سرمایه، دارایی‌ها می‌باشند که در منجر کسر قرار دارند. از آنجایی که دارایی‌های هر بانک دارای ضرایب ریسک مختلفی می‌باشند، لذا اقسام دارایی‌ها را به درجات ریسک صفر و ۱۰ و ۲۰ و ۵۰ و ۱۰۰ درصد به شرح زیر تقسیم‌بندی کرده‌اند:

۱) اقسام دارایی با ضریب ریسک صفر درصد:

الف) وجه نقد و طلای موجود در خزانه هر بانک حتی به عنوان پشتوانه برخی تعهدات بانک.

ب) مطالبات از دولت‌ها و بانک‌های مرکزی کشورهای عضو سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD).

پ) مطالبات از دولت‌های مرکزی و بانک‌های مرکزی به پول ملی هر کشور.

ت) مطالباتی که به وسیله وجه نقد یا اوراق بهادار منتشره از سوی دولت‌های عضو OECD تضمین شده یا مطالباتی که توسط دولت‌های عضو OECD تضمین شده‌اند.

یاد آوری می‌کند که برخی از کشورها برای اوراق بهاداری که توسط دولت‌های عضو OECD

منتشر می‌شوند نیز ضریب ریسک قابل می‌شوند. این ضریب ریسک در مورد اوراق

بهادار با سررسید کمتر از یکسال ۱۰ درصد و با سررسید بیشتر از یکسال ۲۰ درصد می‌باشد.

همچنین، آن بخش از وام‌های تجاری که توسط دولت‌ها و بانک‌های کشورهای عضو OECD

تضمین می‌شوند، دارای ریسک پایین می‌باشند.

۲) اقسام دارایی با ضریب ریسک صفر، ۱۰، ۲۰ یا ۵۰ درصد (بنا به تشخیص مقامات هر کشور):

الف) مطالبات از بخش‌های دولتی محلی، به استثنای دولت‌های مرکزی و وام‌هایی که توسط چنین ارگان‌هایی تضمین شده‌اند.

۳) اقسام دارایی با ضریب ریسک ۲۰ درصد:

الف) مطالبات از بانک‌های توسعه‌ای چند منظوره مانند بانک سرمایه‌گذاری اروپایی (EUROPEAN INVESTMENT BANK - EIB) و

همچنین، مطالباتی که توسط این بانک‌ها یا اوراق بهادار منتشره توسط این بانک‌ها تضمین شده‌اند. ضمناً مطالبات از سایر بانک‌های چند

منظوره توسعه‌ای که کشورهای گروه ۱۰ از

سهامداران آن می‌باشند، بنا به تشخیص مقامات هر کشور، می‌توانند ضریب ریسک ۲۰ درصد داشته باشند.

ب) مطالبات از بانک‌های تأسیس شده در کشورهای عضو OECD و وام‌های تضمین شده توسط همان بانک‌ها.

پ) مطالبات از بانک‌هایی که در غیر از کشورهای عضو OECD تأسیس شده‌اند، با مانده

سررسید کمتر از یکسال و همچنین، وام‌هایی با مانده سررسید کمتر از یکسال که به وسیله

بانک‌های تأسیس شده در کشورهای غیر عضو OECD تضمین شده‌اند.

ت) مطالبات از بخش‌های دولتی کشورهای عضو OECD که غیر محلی هستند، به

غیر از دولت‌های مرکزی و وام‌هایی که توسط چنین بخش‌هایی تضمین شده‌اند.

ث) اقسام نقدی در جریان وصول.

۴) اقسام دارایی با ضریب ریسک ۵۰ درصد: الف) وام‌هایی که از طریق رهن واحدهای

مسکونی که یا توسط خود وام‌گیرنده استفاده می‌شود یا اجاره داده می‌شود، کاملاً تضمین شده

باشند.

۵) اقسام دارایی با ضریب ریسک ۱۰۰ درصد: الف) مطالبات از بخش خصوصی.

ب) مطالبات از بانک‌هایی که در خارج از کشورهای عضو OECD تأسیس شده‌اند و مانده

سررسید آن‌ها بیشتر از یکسال است.

پ) مطالبات از دولت‌های مرکزی کشورهای غیر عضو OECD، مگر آن که مطالبات به پول ملی کشور مربوطه قابل پرداخت باشد.

ت) مطالبات از شرکت‌های بازرگانی متعلق به بخش دولتی.

ث) اموال و ماشین‌آلات و تجهیزات و سایر دارایی‌های ثابت.

ج) املاک و مستغلات و سایر سرمایه‌گذاری‌ها در کمتر از ۵۰ درصد سهام دارای حق رای شرکت‌ها.

چ) ابزارهای سرمایه‌ای که به وسیله سایر بانک‌ها صادر شده‌اند، مگر اقلامی که قابل کسر

از سرمایه بانک باشند.

ح) تمامی سایر دارایی‌ها.

این چهارچوب برای محاسبه ریسک اعتباری اقسام ذیل ترازنامه، ضرایب تبدیلی مختلفی را در نظر گرفته که البته شامل بدهی‌های احتمالی ناشی از مبادلات ارزی و نرخ بهره نمی‌شود، زیرا برای این بخش از فعالیت‌ها، ضرایب تبدیلی جداگانه‌ای در نظر گرفته شده‌است.

ضرایب تبدیلی ابزارهای مختلف اقسام ذیل ترازنامه به شرح زیر می‌باشد:

۱) ابزارهای اعتباری ذیل ترازنامه با ریسک صفر درصد:

الف) تعهدات بانکی که سررسید اصلی آن‌ها کمتر از یکسال باشد، یا تعهداتی که بتوان

آن‌ها را در هر زمانی بدون قید و شرط باطل کرد.

۲) ابزارهای اعتباری ذیل ترازنامه با ریسک ۲۰ درصد:

الف) بدهی‌های احتمالی مربوط به معاملات اعتباری کوتاه مدت (مانند اعتبارات

اسنادی که محموله‌های مربوطه، خود وثیقه گشایش اعتبار می‌باشند).

۳) ابزارهای اعتباری ذیل ترازنامه با ریسک ۵۰ درصد:

الف) معاملات مشخص مربوط به اقسام بدهی‌های احتمالی (مانند ضمانت‌نامه‌های

حسن انجام کار، ضمانت‌نامه‌های شرکت در مناقصه، تضمین نامه‌ها و اعتبارات اسنادی

عنداللزوم مربوط به معاملات خاص).

ب) تعهدات مربوط به تسهیلات صدور اوراق بهادار و همچنین، پذیره‌نویسی آنها.

پ) سایر تعهدات با سررسید اولیه بیش از یکسال (به عنوان مثال، تسهیلات رسمی

عنداللزوم و خطوط اعتباری).

۴) ابزارهای اعتباری ذیل ترازنامه با ضریب ریسک ۱۰۰ درصد:

الف) اعتبارات مستقیمی که جایگزین می‌شوند، مثلاً تضمین‌های عمومی بدهی‌ها

(شامل اعتبارات اسنادی عنداللزوم که به عنوان تضمین مالی وام‌ها و اوراق بهادار عمل می‌کنند)

و پذیرش‌ها (شامل ظهرنویسی‌هایی که خود ذاتاً قبولی نویسی تلقی می‌شوند).

ب) قراردادهای فروش و بازرخرد و فروش دارایی‌ها با حق برگشت، جایی که خطر اعتبار

متوجه بانک باشد.

پ) خرید دارایی‌ها به شکل سلف، خرید سپرده‌های سلف و سهام و اوراق بهاداری که قسمتی از آنها پرداخت شده و در تعهد بانک می‌باشند.